

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ทักษะทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเอง
จากยาเสพติด ของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษา
ในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต
**Social Skills Contributing to Protective Behavior
Against Drug Abuse Among Male Students
in Substance Abuse Clinic in Vachiraphuket Hospital**

ภัทรี ปิ่นแก้ว พ.บ.,

ว.ว. จิตเวชศาสตร์

กลุ่มงานจิตเวช

โรงพยาบาลโพธาราม จังหวัดราชบุรี

Pattaree Pinkaew M.D.,

Thai Board of Psychiatry

Division of Psychiatry

Photharam Hospital, Ratchaburi

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาทักษะทางสังคม (social skills) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด และเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

วิธีการวิจัย: การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย 327 คน เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2556 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2557 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis)

ผลการศึกษา: พบว่า 1) นักเรียนชายมีทักษะทางสังคม และมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับมาก (mean = 3.55 และ 4.28 ตามลำดับ) 2) นักเรียนชายที่มีระดับชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) ทักษะการสอนตนเอง และทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายได้ร้อยละ 31.3 ($p < .05$)

ข้อเสนอแนะ: การจัดกิจกรรมในคลินิกยาเสพติด ควรเพิ่มโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม และสร้างระบบ

การติดตามแบบมีส่วนร่วม กับครอบครัว ชุมชน ในการดูแลนักเรียนที่ติดยาเสพติด โดยส่งเสริมให้มีการใช้ทักษะทางสังคมที่เหมาะสม และการเฝ้าระวังการกลับไปเสพซ้ำ

คำสำคัญ: ทักษะทางสังคม พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

ABSTRACT

Objective: To study social skills contributing to protective behavior against drug abuse and compare protective behavior against drug abuse among male students in substance abuse clinic in Vachiraphuket Hospital.

Material and methods: This study was a survey research. The samples were 327 male students purposively enrolled from the substance abuse clinic. Data were collected from questionnaires during October 1, 2013 to March 31, 2014 and analyzed by using percentage, arithmetic mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), one-way analysis of variance and stepwise multiple regression technique.

Results: 1) Male students in substance abuse clinic in Vachiraphuket Hospital had social skills and behavior against drug abuse at high level 2) The protective behavior against drug abuse of male students with different academic level and achievement were significantly different. 3) Self- instruction skills and skills for seeking of social support contributed to predict the protective behavior against drug abuse among male students of 31.3%

Suggestion: The clinic should increase social skills training program and create monitoring system by participation with families and the community to take care male students by promoting the use of appropriate social skills and surveillance of a return to using drugs again

Keywords: Social skills, protective behavior against drug abuse

บทนำ

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรง และมีมานานตั้งแต่ในอดีต จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังคงเป็นปัญหาที่ร้ายแรง และที่สำคัญได้แพร่ระบาดไปยังทุกพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ จากการเปิดเผยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าสถานการณ์ด้านยาเสพติดปี 2553 มีการแพร่ระบาดในโรงเรียน หรือสถานศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมากจากร้อยละ

19.2 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 51.3 ในปี 2553 ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่ยอมรับว่าการแก้ปัญหาเสพติดให้โทษที่ได้ผลนั้นจะต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กันทั้ง 3 ด้าน คือ การปราบปราม การป้องกัน และการบำบัด

จังหวัดภูเก็ต เป็นศูนย์รวมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ ประชากรมีความหลากหลาย มีกำลังซื้อสูง เป็นแรงจูงใจในการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ โดยเฉพาะนักค้าที่เป็นเครือข่ายระดับภาค ระหว่างประเทศ เป็นแหล่งพักยาเสพติดเพื่อ

ส่งประเทศที่สาม กลุ่มผู้กระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะ เป็นเครือข่ายมากขึ้นที่สำคัญกลุ่มผู้ค้ามีแนวโน้มอายุลดลง ทั้งเด็ก สตรี เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมากขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตในช่วงที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีการจับกุมคดียาเสพติด 469 คดี ครอบครอง 809 คดี ในกลุ่มผู้ต้องหา ที่เป็นแรงงาน นักเรียนนักศึกษา กลุ่มคนว่างงาน นักท่องเที่ยว และหญิงบริการ¹

แนวทางการแก้ปัญหายาเสพติดของจังหวัดภูเก็ต ยึดกรอบยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาเสพติด ปี 2552 และนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นไปตามแนวทางและนโยบายที่กำหนด ได้มอบภารกิจ และความรับผิดชอบให้ส่วนราชการระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการให้ปรากฏผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม¹ โดยมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต เป็นหน่วยงานหลักประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต จึงมีหน้าที่โดยตรงในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น ทุกๆ ปี

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต รับผิดชอบในการดูแลรักษาผู้ติดยาเสพติดทั้งในระดับปฐมภูมิ และทุติยภูมิ จึงสนใจที่จะศึกษาทักษะทางสังคม² ที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต และจะนำผลจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการดูแลผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ผู้ดูแลซึ่งเป็นทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้นำไปใช้ในการออกแบบการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทักษะทางสังคม (social skills) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด และเปรียบ

เทียบพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ดำเนินการศึกษาระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2556 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2557 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง จำนวน 327 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพครอบครัว และลักษณะการพักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม ประกอบด้วย ข้อคำถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย ทักษะการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ทักษะการจัดการกับปัญหา ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสอนตนเอง ทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม ด้านละ 10 ข้อ หากความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ .87

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากทำไม่ได้ถึงทำได้ทุกครั้ง จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วยการหลีกเลี่ยงสารเริ่มต้น การใช้ทักษะการปฏิเสธ และการหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสี่ยงต่อการนำไปสู่ยาเสพติดด้านละ 10 ข้อ หากความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มี

ค่าความเชื่อมั่นในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ .83

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบขออนุญาตเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมบนพื้นฐานการปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิประโยชน์ ความยุติธรรม โดยการขอความร่วมมือในการเป็นผู้ให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และการนำเสนอข้อมูลเป็นการนำเสนอในภาพรวมไม่มีการอ้างถึงชื่อผู้ให้ข้อมูลรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงข้อมูลด้วยความถี่ และร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับของทักษะทางสังคม และระดับพฤติกรรมของการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)
4. วิเคราะห์ทักษะทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนที่เข้ารับการรักษาในคลินิก โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ (stepwise multiple regression)

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียน

ชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ผลการวิจัย นำเสนอในลักษณะบรรยายประกอบตาราง ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. และปริญญาตรี ร้อยละ 46.77 มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.01-3.00 ร้อยละ 55.11 สภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 81.18 และพักอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 78.49 ดังแสดงในตารางที่ 1

2. ระดับทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

พบว่า นักเรียนชายมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับมาก (mean = 3.55) เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีทักษะทางสังคมจำนวน 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และทักษะทางสังคม 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับมาก (mean = 4.28) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 2 และ 3

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

พบว่า นักเรียนชายที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน ($p < .05$) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่านักเรียนชายชั้น ม.1-ม.3 และนักเรียนชายชั้น ปวส.-ปริญญาตรี มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน ($p < .05$) ดังแสดงในตารางที่ 4 และ 5

นักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน ($p < .05$) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่านักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน ($p < .05$) ดังแสดงในตารางที่ 6 และ 7

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้น		
ม.1 - ม.3	96	25.81
ม.4 - ม.6	102	27.42
ปวส.และ ปริญญาตรี	174	46.77
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
ไม่เกิน 2.00	72	19.35
2.01 - 3.00	205	55.11
3.00 - 4.00	95	25.54
สภาพครอบครัว		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	302	81.18
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	25	6.72
บิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่	45	12.10
ลักษณะการพักอาศัย		
อยู่บ้านบิดามารดา	292	78.49
อยู่กับญาติ	54	14.52
อยู่หอพัก	20	5.38
อาศัยวัด	6	1.61

4. วิเคราะห์ทักษะทางสังคมที่มีผลต่อ

พฤติกรรมป้องกันการตนเองจากยาเสพติด

พบว่า ทักษะทางสังคมทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการตนเองจากยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) และทักษะการสอนตนเองเป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันการตนเองจากยาเสพติดได้ร้อยละ 30.1 ดังแสดงในตารางที่ 8 และ 9

อภิปราย

นักเรียนชายที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันการตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน ($p < .05$) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ปัจจุบันการใช้ยาเสพติดได้แพร่หลายเข้าสู่นักเรียนในทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะในระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษาของคอนท์ อ่างถึงในวรพจน์ สมานมิตร³ พบว่าเด็กที่มีอายุมากจะเรียนรู้แนวคิดการป้องกันการตนเองได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับทักษะทางสังคม รายด้าน และโดยรวม

ทักษะทางสังคม	\bar{X}	S.D	ค่าระดับ
1. ทักษะการสื่อสาร	3.52	0.44	มาก
2. ทักษะการแก้ปัญหา	3.44	0.47	ปานกลาง
3. ทักษะการจัดการกับปัญหา	3.61	0.44	มาก
4. ทักษะการสอนตนเอง	3.76	0.52	มาก
5. ทักษะการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร	3.33	0.42	ปานกลาง
6. ทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม	3.66	0.48	มาก
โดยรวม	3.55	0.46	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด	\bar{X}	S.D	ค่าระดับ
การหลีกเลี่ยงสารเริ่มต้น	4.10	0.89	มาก
การใช้ทักษะการปฏิเสธ	4.34	0.93	มาก
การหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสี่ยงต่อการนำพาไปเสพยาเสพติด	4.42	0.79	มาก
โดยรวม	4.28	0.77	มาก

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) ของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด จำแนกตามระดับชั้นเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1	4.442	1.422	4.024*
ภายในกลุ่ม	372	202.121	.321	
รวม	373	206.563		

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันตนเอง จากยาเสพติดของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ด้านระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	ม.1-ม.3 ($\bar{X} = 4.0032$)	ม.4ม.6 ($\bar{X} = 4.1100$)	ปวส. - ป.ตรี ($\bar{X} = 4.2031$)
ม.1 - ม.3 ($\bar{X} = 4.0032$)			
ม.4- ม.6 ($\bar{X} = 4.1100$)	.1124		
ปวส. - ป.ตรี ($\bar{X} = 4.2031$)	.2001*	.1431	

*P < .05

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) ของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1	24.413	11.403	23.210*
ภายในกลุ่ม	372	182.15	.414	
รวม	373	206.563		

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนชายที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระดับชั้นเรียน	ไม่เกิน 2.00 ($\bar{X} = 3.4033$)	2.01 - 3.00 ($\bar{X} = 4.1221$)	3.01 - 4.00 ($\bar{X} = 4.2413$)
ไม่เกิน 2.00 ($\bar{X} = 3.4033$)			
2.01 - 3.00 ($\bar{X} = 4.1221$)	.3133*		
3.01 - 4.00 ($\bar{X} = 4.2413$)	.6631*	.3303*	

*P < .05

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

ตัวแปร	พฤติกรรม การป้องกัน ยาเสพติด Y	ทักษะ การสื่อสาร X1	ทักษะ การจัดการ กับปัญหา X2	ทักษะ การแก้ปัญหา X3	ทักษะ การสอนตนเอง X4	ทักษะ การแสวงหา ข้อมูล X5	ทักษะ การได้มาซึ่งแรง สนับสนุนฯ X6
Y	1						
X1	.413**	1					
X2	.365**	.493**	1				
X3	.402**	.577**	.644**	1			
X4	.561**	.412**	.646**	.667**	1		
X5	.223**	.540**	.600**	.572**	.686**	1	
X6	.506**	.589**	.651**	.700**	.773**	.504**	1

**p < .01

ตารางที่ 9 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ (stepwise multiple regression analysis)

ลำดับที่ของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	R	R2	Adjusted R2	R2 change	b	Beta	t
ทักษะการสอนตนเอง	.561	.301	.299	.301	.526	.422	6.301*
ทักษะเพื่อได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม	.572	.313	.311	.012	.238	.179	2.680*
Constant (a) = 1.326 S.E. = .223 Over all F = 90.837*							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

น้อย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเมื่อนักเรียนมีอายุมากขึ้นน่าจะมีความรู้ และทักษะในการป้องกันยาเสพติดเพิ่มขึ้น ปริมาณการเสพยาเสพติดน่าจะลดลง และพบว่านักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน (p < .05) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมีความคิดในการดูแลสุขภาพที่ดีกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิ เสถียรยานนท์ อ่างถึงในวรพจน์ สมานมิตร³ ได้ศึกษาค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีค่านิยมด้านการละเว้นสารเสพติดสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ สอดคล้องกับจิววัน เทียนทองดี⁴ ที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับศุภร ชินะเกตุ⁵ ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี

พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน (p < .05) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษาการควบคุมตนเองทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดได้ร้อยละ 32.8

ทักษะทางสังคม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนชายที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต พบว่า ทักษะทางสังคม 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะการสอนตนเอง และทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายได้ร้อยละ 31.3 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากทักษะการสอนตนเองเป็นพฤติกรรมที่มีการพัฒนามาจากประสบการณ์ที่ดี กระบวนการสอนตนเองเริ่มจากการสร้างพฤติกรรมการสอนตนเอง ด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบแสดงการสอนด้วยให้บุคคลฝึกสอนตนเอง บุคคลจะเป็นตัวแนะนำ หรือนำทางให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายขึ้น (บุคคลให้การเสริมแรง) พฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นมีผลให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการสอนตนเอง

พฤติกรรมเป้าหมาย และการเสริมแรงการสอนตนเองจะมีสภาพเป็นสิ่งที่นำไปสู่การเสริมแรง ซึ่งบุคคลจะเลือกใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายที่นำไปสู่การได้รับการเสริมแรง ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น การสร้างพฤติกรรมของตนเองให้เกิดขึ้น กลวิธีที่นิยมใช้และมีประสิทธิภาพ คือ การใช้ตัวแบบแสดงการสอนตนเอง การใช้ตัวแบบในการสร้างพฤติกรรมของบุคคลนั้นสามารถเรียนรู้ได้ทั้งตัวแบบจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือ หรือจินตนาการและอื่นๆ^{3, 6-10} สัมพันธภาพแห่งความใกล้ชิดที่ทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นที่ยอมรับ และได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด เช่น คู่สมรส หรือเพื่อนสนิท เป็นสิ่งสำคัญต่อบุคคล ถ้าบุคคลขาดการสนับสนุนนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณชีวิตนี้ไร้ค่า ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้กลุ่มตัวอย่างแสวงหาทักษะ เพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม หรือการได้รับการสนับสนุนที่ดีจากครอบครัว ซึ่งโจนส์อ้างถึงใน วรพจน์ สมานมิตร³ จากการศึกษาที่พบว่านักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันจะมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ สนิท สัมครการ และคณะ อ้างถึงใน วรพจน์ สมานมิตร³ พบว่าผู้ติดสารเสพติดเกือบครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มงานจิตเวชควรมีการจัดโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม โดยเน้นการนำทักษะการสอนตนเอง และทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มนักเรียนชายที่มาเข้ารับการรักษาบำบัดในคลินิกยาเสพติดของโรงพยาบาล
2. กลุ่มงานจิตเวชควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาระบบการติดตามแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับครอบครัว ชุมชน และสถานบริการสุขภาพในพื้นที่ ในการดูแลนักเรียนที่ติดยาเสพติด โดยส่งเสริมให้มีการใช้ทักษะทางสังคมที่เหมาะสมและการเฝ้าระวังการกลับไปเสพซ้ำ

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานจังหวัดภูเก็ต กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. สรุปสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด พื้นที่จังหวัดภูเก็ต.[ออนไลน์]. [วันที่สืบค้น 25 ก.ค. 2557]. เข้าถึงได้จาก URL: <http://123.242.171.10/descr/introduce/dataPK53/drugs1.php>
2. Bloom M. Primary prevention practice. 5th ed. California: Sage Publications; 1996.
3. วรพจน์ สมานมิตร. ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเพชรบุรี. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2546.
4. จิรวิน เทียนทองดี. พฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. [ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. ภาควิชาสุศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2542.
5. ศุภร ชินะเกตุ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาพัฒนาการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2553.
6. ประเสริฐ กรวยสวัสดิ์. การศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่มีต่อสิ่งเสพติดของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. [ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2541.

7. ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ. ยุทธศาสตร์ในการฝึกอบรมทักษะชีวิต: เอดส์ศึกษาแนวใหม่สำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท; 2538.
8. พิชัย ไทยอุดม. การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2540.
9. พิมพ์ใจ บุญยัง. การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาวิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2540.
10. วราภรณ์ อมรเพชรกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดการสนับสนุนทางสังคมและปัจจัยส่วนบุคคลกับการเผชิญความเครียดของตำรวจจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2543.